

Id nr: 6:8  
Version: 4.0

Titel: Biblioteksplan/skolbiblioteksplan 2015-2018

Typ: Plan  
Fastställd: KF 2015-11-11, § 109

Giltighetstid: 2015-2018  
Uppdateras:

## Biblioteksplan/skolbiblioteksplan 2015-2018

### Innehållsförteckning

1. Biblioteks fakta
2. Inledning
3. Finansiering, uppdrag och roller
  - 3.1 Bibliotekets roll i kommunen
  - 3.2 Folkbibliotekets roller
  - 3.3 Skolbibliotekets roller
4. Förändringar och utmaningar
5. Strömsunds kommuns biblioteksverksamhet
6. Så ska vi arbeta

### 1. Biblioteks fakta

På biblioteket går det att låna böcker, ljudböcker, få hjälp med informationssökning, använda datorer med internet, läsa tidningar och tidskrifter, låna DVD-filmer m.m.

Genom bibliotekets webbplats BibliotekMitt.se, som är en gemensam webbplats för alla bibliotek i Jämtland, kan man:

- Söka i bibliotekets katalog
- Reservera böcker och göra omlån
- Ha koll på sina lån och reservationer
- Bli inspirerad av boktips och artiklar
- Söka i databaser
- Ladda ner e-böcker
- Se vilka arrangemang som biblioteken anordnar
- Ge inköpsförslag

### 2. Inledning

Strömsunds kommuns biblioteksplan är ett politiskt, av kommunfullmäktige beslutat styrdokument som markerar riktningen för utvecklingen av biblioteken. Planen omfattar folkbiblioteken, som vänder sig till alla som bor i kommunen samt till skolbiblioteken, som vänder sig till elever inom förskola, grundskola och gymnasium. Årliga verksamhetsplaner, som anger konkreta åtgärder och tidsplan, utarbetas med planen som utgångspunkt. Uppföljning och utvärdering sker i den årliga verksamhetsberättelsen.

Id nr: 6:8

Biblioteksplanen revideras vid periodens slut.

Folkbiblioteksverksamhet bedrivs i dag i Backe, Gäddede, Hammerdal, Hoting och Strömsund. Strömsund fungerar som centralbibliotek och de övriga fungerar som filialer.

Folkbiblioteket har till dags dato även bedrivit viss biblioteksverksamhet gentemot skolorna i kommunen.

Biblioteksverksamheten har en rad styrande dokument att ta i beaktan, där det viktigaste är Bibliotekslagen (2013:801). Därutöver finns bland annat UNESCO:s Folkbiblioteksmanifest. Skolbiblioteksverksamheten regleras även i Skollagen. (Bestämmelsen om skolbibliotek: 2 kap. 36 § skollagen, Bibliotekslagens hänvisning till skollagen: 5 § bibliotekslagen (1996:1596) Bibliotekslagen om skolbibliotek: 8-9 §§ bibliotekslagen).

Strömsunds kommun har även antagit CEMR:s deklARATION för jämställdhet där artikel 20 har följande skrivning: "...uppmuntra folkbiblioteken att utmana stereotypa könsrollsmönster i sitt utbud av böcker och annat material i sin reklamverksamhet." (CEMR 2009 sid. 23)

### 3. Finansiering, uppdrag och roller

Folkbiblioteksverksamheten finansieras genom anslag från kultur- och fritidsavdelningen. Skolbiblioteksverksamheten finansieras genom anslag från barn- och utbildningsavdelningen.

Bibliotekslagen fastsätter folkbibliotekets uppdrag och kärnverksamhet i samhället, nämligen:

- Främja litteratur och läsning
- Information
- Lärande
- Kulturell verksamhet

Det finns ett klart samband mellan de olika uppdragen. Flickor och pojars förmåga till läsupplevelser och läsförståelse är en förutsättning för framgångsrikt lärande. Läsförståelse och informationskompetens i kombination med tillgång till allsidig information skapar förutsättningar för ett aktivt medborgarskap i ett demokratiskt samhälle.

Titel: Biblioteksplan/skolbiblioteksplan 2015-2018

Id nr: 6:8

Folkbiblioteken har ett särskilt ansvar för:

- Barn och ungdomar
- Invandrare och andra minoriteter
- Människor med funktionsvariationer

Skolbibliotekets uppdrag består i att:

- stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur, samt för att tillgodose material för utbildning.
- vara en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande.
- att ingå i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande.

### Skolbibliotekens särskilda ansvar

I enlighet med bibliotekslagen ska skolbiblioteken "ägna särskild uppmärksamhet åt funktionshindrade samt invandrare och andra minoriteter bland annat genom att erbjuda litteratur på andra språk än svenska och i former särskilt anpassade till dessa gruppers behov".

Vidare framgår att skolbibliotek ska "ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar genom att erbjuda böcker, informationsteknik och andra medier anpassade till deras behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning."

### 3.1 Bibliotekets roll i kommunen

God livsmiljö, utbildning samt ett expansivt och livskraftigt näringsliv ska leda till en kommun i balans. Biblioteket ska självklart vara en del av den utvecklingen.

I kommunen finns ett huvudbibliotek i Strömsund samt biblioteksfilialer i Backe, Gäddede, Hammerdal och Hoting. På biblioteket finns möjlighet till avkoppling, stimulans och kunskap. Förutom ett brett utbud av fack- och skönlitteratur finns dagstidningar, tidskrifter, CD-böcker och filmer för hemlån. Via bibliotekets hemsida finns möjlighet till nedladdning av olika typer av elektronisk media. Via hemsidan finns även information om öppettider, personal, kontaktuppgifter och annat.

Biblioteket används även som utställningslokal och samlingslokal för olika typer av träffar och sammankomster.

Kommunen har en hög andel äldre, och så länge det är möjligt ska de kunna bo kvar i sina hem. Biblioteksservice till dem, som inte själva kan

Id nr: 6:8

kommat till biblioteket, måste istället ske med hjälp av bokbil eller annan form av "Boken kommer". Då dessutom många av kommunens medborgare bor utanför tätorterna är det viktigt att kunna erbjuda biblioteksservice med ett väl utvecklat huvudbibliotek samt en bokbuss/bokbil.

För invandrare och flyktingar spelar biblioteket en viktig roll som mötesplats, där det ges möjlighet att läsa böcker och tidningar på det egna modersmålet och att möta det svenska språket.

Utbildningsnivån är lägre än riksgenomsnittet i vår kommun. Därför satsar kommunen resurser på utbildning för vuxna kvinnor och män. Många kommuninvånare studerar även på distans. Biblioteket är ett stöd till dessa studerande genom sin lärmiljö, sitt litteraturutbud samt handledning i informationssökning.

Flickor och pojkars läsförmåga har minskat under de senaste åren. Undersökningar visar att tillgång till, och användning av bra bibliotek, böcker i hemmet och högläsning för barn har stor betydelse för barns läsförmåga och läsintresse. Här har biblioteken i Strömsunds kommun en stor och viktig uppgift att arbeta med.

### 3.2 Folkbibliotekets roller

**Kulturcentrum** är en arena för kultur och kulturella upplevelser med evenemang som författarbesök, sagostunder, utställningar, olika typer av träffar och sammankomster, läsfrämjande arbete, förmedling av litteratur etc.

**Kunskapscentrum** ger möjlighet till formellt och informellt lärande, är en resurs för vuxenutbildning och erbjuder vägledning till biblioteksanvändning och informationssökning.

**Socialt centrum**, en arena för vardagens sociala liv, den fria mötesplatsen och samhällets vardagsrum med plats för alla.

### 3.3 Skolbibliotekets roller

Inom dessa roller har skolbiblioteken ett extra fokus på rollen som kunskapscentrum.

Funktionen som kunskapscentrum innebär för skolbibliotekens del att de dessutom ska ha fokus på sin roll som kunskapsbank och pedagogisk mötesplats.

Id nr: 6:8

#### 4. Förändringar och utmaningar

Förändringar i samhället påverkar naturligtvis biblioteken och får konsekvenser för inriktning och prioriteringar. Under de senaste åren har vi bland annat kunna konstatera att:

- De sociala och kunskapsmässiga klyftorna ökar i vårt land. Bokläsning, biblioteksbesök och internetanvändning är lägre bland lågutbildade än bland högutbildade. Ett flertal undersökningar, både nationellt och internationellt, visar att flickor och pojkars läsförmåga försämras. Störst är försämringen bland pojkar.
- Biblioteken använder en teknik som utvecklas i allt snabbare takt, digitala media typer och nätbaserade tjänster utvecklas, människors beteende förändras och behoven av service ökar i takt med att möjligheterna ökar.
- Ändrade levnadsvanor – fritidsaktiviteter och nya kultur- och mediavanor leder till att flera aktörer gör anspråk på människors tid. Böcker kan köpas billigt på många ställen. Informationssökning via Internet gör att man idag inte längre är lika hänvisad till bibliotekets informationsresurser.

För att kunna möta dessa förändringar krävs att biblioteken under de närmaste åren:

- Uppmuntrar och inspirerar till läsning
- Fokuserar på barn och ungdomars läslust
- Utvecklar det virtuella biblioteket
- Arbetar aktivt för att skapa attraktiva biblioteksmiljöer både när det gäller folkbiblioteken och skolbiblioteken
- Slår vakt om den unika frizonen som folkbiblioteken utgör i samhället
- Erbjuder skraddarsydda och personliga tjänster till medborgarna både vad gäller folkbibliotek som skolbibliotek
- Samverkar med andra aktörer i samhället
- Utvecklar den lärande miljön, arbetssätt och stöd till studerande
- Värnar och utvecklar bibliotekets starka varumärke. Biblioteken har stor legitimitet bland medborgarna och knappast någon aktör kan erbjuda det breda utbud, och vara en arena för möten som biblioteket är.

## **5. Strömsunds kommuns biblioteksverksamhet**

För att biblioteksverksamheten i kommunen ska kunna utvecklas till mötesplatser för information, inspiration, lärande, läsande, åsiktsutbyte och upplevelser har ett antal mål för verksamheten tagits fram. För de flesta mål finns ett åtagande för både folkbiblioteks- och skolbiblioteksverksamheten. Det kan dock förekomma att bara den ena av de båda verksamheterna har åtaganden gentemot målet.

### ***Bidra till att höja bildnings- och utbildningsnivån i kommunen***

#### **Folkbibliotekets åtagande**

Biblioteket ska arbeta utåtriktat till alla kommunens invånare. Framför allt prioriteras förskolor/skolor samt Lärcentrum. Biblioteket ska, inom ramen för folkbiblioteksverksamhet, utgöra stöd för skolans pedagogiska arbete samt erbjuda litteratur och andra media för fakta- och upplevelseläsning.

#### **Skolbibliotekets åtagande**

Skolbiblioteken ska genom sin verksamhet bidra till att höja elevernas måluppfyllelse. Skolbiblioteken ska ingå naturligt i det pedagogiska arbetet. Skolbiblioteken ska bidra med etiska, estetiska och faktamässiga perspektiv som stöd i undervisningen.

#### **Säkerställan**

Genom årliga rapporter från verksamheterna till nämnden.

### **Öka läslusten och intresset för litteratur**

#### **Folkbibliotekets åtagande**

Biblioteket ska erbjuda ett varierat utbud av media för fakta- och upplevelse/förströelseläsning. Biblioteket ska erbjuda minst ett författarbeköksöke årligen.

#### **Skolbibliotekets åtaganden**

Skolbiblioteket ska erbjuda ett varierat utbud av media för fakta- och upplevelse/förströelseläsning. Skolbiblioteket ska bedriva uppsökande verksamhet i klassrummen.

#### **Säkerställan**

Genom årliga rapporter från verksamheterna till nämnden.

Id nr: 6:8

## ***Bidra till att utveckla den lokala demokratin***

### **Folkbibliotekets åtaganden**

Biblioteket ska skapa det "demokratiska torget" genom att upplåta biblioteken för offentliga samtal, utställningar och evenemang.

Bibliotekets urval av media ska baseras på kvalitet, mångfald, politisk och religiös neutralitet samt ta avstånd från pornografi, rasism och fördomar. På biblioteket ska media på främmande språk finnas att tillgå.

Biblioteket ska fungera som navigatör i informationssamhället och ge möjlighet till att söka, välja och kritiskt värdera information.

Biblioteket ska satsa särskilt på media för människor med funktionsvariationer.

### **Skolbibliotekets åtaganden**

Skolbibliotekets urval av media ska baseras på kvalitet, mångfald, politisk och religiös neutralitet samt ta avstånd från pornografi, rasism och fördomar. På skolbiblioteket ska media på främmande språk finnas att tillgå.

Skolbiblioteket ska fungera som navigatör i informationssamhället och ge möjlighet till att söka, välja och kritiskt värdera information.

Skolbiblioteket ska satsa särskilt på media för elever med funktionsvariationer.

### **Säkerställan**

Genom årliga verksamhetsrapporter från verksamheterna.

## ***Utveckla användardelaktighet och tillgänglighet***

### **Folkbibliotekets åtagande**

Biblioteket ska aktivt arbeta med marknadsföring av sina tjänster, både de fysiska och de elektroniska.

Bibliotekets mediabestånd ska vara aktuellt och för kommuninvånarna upplevas intressant. Stor hänsyn ska tas till användarnas önskemål vid inköp av media.

Bibliotekets verksamhet ska präglas av god tillgänglighet, både fysik, elektronisk och ur ett serviceperspektiv.

Titel: Biblioteksplan/skolbiblioteksplan 2015-2018

Id nr: 6:8

Bokbilsverksamheten ska utvecklas för att på så sätt nå flera kunder.

### **Skolbibliotekets åtagande**

Skolbiblioteket ska aktivt arbeta med marknadsföring av sina tjänster, både de fysiska och de elektroniska.

Skolbibliotekets mediabestånd ska vara aktuellt och för eleverna upplevas intressant. Stor hänsyn ska tas till elevernas och undervisande personals önskemål vid inköp av media.

Skolbibliotekets verksamhet ska präglas av god tillgänglighet, både fysisk, elektronisk och ur ett serviceperspektiv.

Skolbiblioteket ska verka uppsökande inom skolans olika verksamheter.

### **Säkerställan**

Genom årliga verksamhetsrapporter från verksamheterna.

Genom enkät.

### ***Utveckla biblioteket som mötesplats och socialt rum***

#### **Folkbibliotekets åtagande**

Biblioteksverksamheten ska inspirera till att möten främjas. Biblioteket ska erbjuda ett varierat utbud av aktiviteter för alla åldrar.

Biblioteket ska vara tillgängligt för alla och ge kostnadsfri och jämlik information, kunskap och utgöra arena för kulturupplevelser i vid bemärkelse.

Biblioteket ska arbeta aktivt med andra aktörer i samhället.

#### **Skolbibliotekets åtagande**

Skolbiblioteksverksamheten ska inspirera till att möten främjas. Skolbiblioteket ska erbjuda ett varierat utbud av aktiviteter som stimulerar till lärande enligt läroplanens mål.

Skolbiblioteket ska vara tillgängligt för alla elever och ge kostnadsfri och jämlik information och kunskap.



Titel: Biblioteksplan/skolbiblioteksplan 2015-2018

Id nr: 6:8

### **Säkerställan**

Genom årliga verksamhetsrapporter från verksamheterna.

## **6. Så ska vi arbeta**

Medborgarperspektivet ska genomsyra bibliotekets verksamhet. Det innebär att lokaler, webbtjänster osv. ska anpassas efter användarnas behov och önskningsar.

### **Folkbibliotekets åtagande**

Besökarna ska vara i fokus för allt biblioteksarbete, och de ska få bästa möjliga bemötande och service.

Besökarna ska känna sig sedda, respekterade och välkomna när de besöker kommunens bibliotek.

### **Skolbibliotekets åtagande**

Eleverna ska vara i fokus för allt skolbiblioteksarbete, och de ska få bästa möjliga bemötande och service.

Eleverna ska känna sig sedda, respekterade och välkomna när de besöker sitt skolbibliotek.

### **Säkerställan**

Genom årliga verksamhetsrapporter från verksamheterna.